

hogyan jogi, orvosi, vallási, filozófiai, avagy pedig műszaki illetve gazdasági jellegű lesz-e az egyetem. Fontosabb az, hogy legyen, mert magyarosító, kulturális hivatásunk teljesítéséhez föltétlenül szükségünk van egyetemre. Ezt elismeri ma már mindenki, elsősorban a nemzeti kormány. És hogy ez így van, ahhoz sok tekintetben hozzájárul *Dániel* Ernő báró, akinek Szeged, de még inkább a Délvidék kulturális élete már eddig is igen sokat köszönhet és aki, mint a D. M. K. E. új elnöke, ezután fokozottabban dolgozhatik a kulturáért.

A délmagyarországi kulturáért.

— Elmondotta Lázár György, dr. polgármester. —

Elsősorban, mint Szeged város polgármestere szólok. E minőségemben hazafias lelkem egész melegével üdvözlöm a tisztelt nagygyűlés minden egyes tagját akkor, amidőn e nagygyűlésen megjelenni s ez által annak fényét és díszét emelni kegyes volt.

Második szavam elnök ur ő ekszellenciájának közbeesült személye felé irányul. A legnagyobb hazafiúi örömmel és lelkesedéssel üdvözlöm őt a D. M. K. E. elnöki székében; saját magam részéről is, a város nevében is megköszönöm neki, hogy kiváló közéleti egyéniségének hatalmas súlyával egyesületünk élére állott és óhajtom, hogy ez áldozatkész vállalkozását egyesületünk érdekében oly siker koronázza, mint aminő közéleti sikerek koronázták eddigi közgazdasági, kulturális és államférfiúi tevékenységét. Arra kérem őt, vezesse egyesületünk ügyét oly diadalra, aminőre vezette az 1896-ik évi országos kiállítás, amelynek emléke lelkünkben örökké feledhetetlen marad.

Hangsúlyozom újból ezen kérelmet, mert kétségtelen és a helyzet javítása szempontjából jobb lesz bevallani, mint tagadni, hogy *egyesületi életünk az utóbbi években dekadenciába esett* s nagy körültekintés, szívós erélyesség, kitartó munkásság szükséges ahhoz, hogy egyesületünk céljai tekintetében visszatérjen a lelkes munkásság azon fokozatához, melyből élete egy évtizeddel ezelőtt kiindult.

És ha ezen dekadencia okait keressük, úgy véleményem szerint azt a magyar szal-

matüzből, a kitűzött célok nagyságához képest az erők elégtelenségében s a házai egyesületi élet általános pangásában találhatjuk föl.

Ha végignézzük egyesületünk életén, be kell vallanunk, hogy a nagy ünnepek között megtörtént megalakulás után a lelkesedés melege lehűlt, a magyar szalmatüzsajnosan érvényesült s úgy a társadalom, mint a vezetőség részéről megcsappant ezen lelkesedés az egyesületi élet nagymérvű dekadenciájára vezetett.

A dekadenciának másik okát, mint már fentebb jeleztem, a kitűzött célok nagyságához képest az erők elégtelenségében találom.

Aki elolvassa alapszabályainkat, amelyek egyesületünk céljait s az arra vezető utirányokat jelzik, az szinte megdöbben azon munkálat nagyságától és sokirányúságától, amelyet egyesületünk működése körébe bevonni hivatott. A realitás hiánya első tekintetre nyilvánvaló, mert mindjárt szembe tűnik az, hogy a mai életviszonyok között, ily föladatokat, ingyen szervezettel megoldani nem lehet. Nagy központi erő s jól díjazott rengeteg hálózata az alkalmazottaknak, ki-domborodó közhatósági jelleg volna szükséges ahhoz, hogy a kitűzött formidábilis célok csak részben is megoldassanak; ilyenek hiányában e célok meg sem közelíthetők, sőt azok az egyeleti életre azon morális kárral járnak, hogy a vezetőség kénytelen — amint ez már eddig többször történt — évi jelentéseiben a realitást teljesen nélkülöző szín-eredményekkel föllépni, amelyek csak a szembe porhított jellegével bírnak.

Egyesületi életünk dekadenciájának harmadik oka a magyarországi egyeleti élet általános pangásában keresendő. Ennek oka a különféle célokból alakult egyesületek rengeteg száma és ezeknek még mindig állandó szaporodása. Valóságos ördögi raffinériával gondolkodik ki egyesek megfoghatatlan, homályos, át nem értett célokat, amelyekre azonnal egyesületet alapítanak, mert hazánkban az egyesülési szabadság erre szabad tét nyit. Első dolga aztán jőnevű elnököt fogni, díjazott titkárt választani, a megalakulást bankettel ünnepelni, közsegélyért folyamodni — azután nem csinálni semmi érdemit. Szóval: az egyesület névleg legfőbb a sajtóban él, egyébként tengődik, satnyul, élete elposványosodik.

Hogy ha most már az eddigiekben rámu-

tattam egyesületi életünk dekadenciájának okaira, úgy körülbelül rámutattam az orvoslás módjára is, mert ha eltávolítjuk egyesületi életünkben a föllandulás akadályait, úgy a további érdemleges egyesületi élet fejlődésének akadályait háritottuk el.

Az egyesületi életnek általános pangásán csak új szellem segíthet, amelyhez mi csak annyiban járulhatunk, amennyiben saját egyesületi működésünkbe szellemet, lelkesedést öntünk. Az egyesületek szaporodását gátolni sem áll módunkban, mert ez az egyesületi jog korlátozásával járna, amely a szabad állam konstitúciójában helyet nem foglalhat. A másik két akadályt azonban elhárítani magunktól függ: kellő egyesületi reális munkássággal kell helyettesíteni a szalmatüzs és frazeológia uralmát s az alapszabályok vonatkozó részeinek revidálása s az egyesületi célok szoros meghatározása által arányba hozni az elérendő és elérhető célokat a rendelkezésére álló anyagi és erkölcsi eszközökkel.

Első tekintetben, vagyis az érdemi egyesületi munkásság tekintetében az irányítást nagynevű elnökünk ökszellenciájától várjuk. Az ő munkás élete garancia arra, hogy egyesületi életünkben a komoly, reális munka meghonosítása útján nem engedi föllángolni a magyar szalmatüzs s ezáltal megmenti egyesületünket a további dekadencia eshetőségétől és veszélyétől. Ajánljuk föl neki e tekintetben legmesszebb menő készséges támogatásunkat. A dekadencia második ikának, vagyis a nagy, hangzatos, de előreláthatólag elérhetlen s nem is az egyesület működése körébe tartozó célok hajhászásának az egyesület életéből való kiküszöbölése az egész egyesületi vezetőség, komoly, tárgyilagos megfontolásának dolga, ami a baj fölismerése és talán ezen szerény, ezen intő szózat után elmaradni bizonyára nem fog.

Mert csak akkor, ha az egyesületi életbe a könnyelmű jelszavak uralma helyett a komoly, öntudatos munkásság rezsímje költözik be, csak akkor, hogyha az egyesületi célok szorosan meghatározottak, de azok meg is valósíthatnak s ezután egyesületünk iránt az alvidék minden polgárának bizalma felköltek s támogatása biztosíthatik, akkor fog megfelelni egyesületünk azon nemes föladatnak, amely a nemzetiséglakta délvidékkel szem-

Önkénytelenül leborult a szobában levő szent szűz képe előtt és fenhangon imádkozni kezdett.

Mikor felemelte tekintetét, ott állt előtte Demeter, az ő démona, megrontója. Irtózva takarta el arcát, de még így is látta azt a fénylő szemű, csattogó fogu embert, aki az ő husára éhes. Bármennyire rettegett is tőle, mikor feléje nyult két izmos karjával, nem tudott ellentállni. Oda vonta keblére az ellenkezni nem tudó asszonyt . . .

Demeter távozott, a korcsmába ment át.

Az asszony könyes szemekkel emelte ki a bölcsőből az apró gyermeket, s leborult vele az ágyra.

No Omic téged igazán sajnállak, — mondta a szanta varga, száját törölve a darab birkasajt bekebelezése után, amit kapott.

A pásztor tunyán bámult bele a karám ajtajában égő tűzbe. Nem felelt egy hanggal sem a varga szavaira. De az újból kezdett.

— Jó ember vagy te Omic, tulságosan jó.

— Gondolod, — szólt csendesesen annak, csak épen, hogy valamit mondjon.

— Hej Omic, mondanék én neked valamit. Tudod, jó embered voltam mindig. Nem tudom elnézni, hogy mi történik a hátad mögött. Isten látja a lelkemet. Tudod az asszony . . . Erre fényleni kezdtek az oláh

paraszt szemei. Egy szempillantás alatt talpon volt.

— Hogy mondd, fratyé? — kérde az izgalomtól rekedt hangon. A szanta varga nagy lelki nyugalommal mondot el mindent a felferjélt embernek, amit csak tudott Katicáról. A korcsmából való kidobás meglesz boszszulva, ha ezt az embert sikerül fellovalni.

— Ha nem hiszel nekem fratyé Omic, akkor eredj le ma este a faluba, nézd meg, mi történik a házadban.

Omiccal forgott a világ. Még ilyet! Az ő becsületes hitveséről mer ez a nyomorék embervakarcs ilyet állítani. Szerette volna szétcsapni a fejét hatalmas bunkossával. Erre azonban ráér akkor is, ha nem lesz igaz, amit mondott. Inkább azt tette, hogy vállaira kapta szülmányát, mint a fergeteg rontott alá a hegyről. Meg sem állt a falu végén levő házáig. Nem is kereste a ház kapuját, az orgona bokrok között tört be az udvarra és egyszerre a kis ház ablaka előtt termett. Maga is megrettent, mikor a homályos ablakban eltorzult arcát meglátta. Az asszony fekete nagykendőjével volt eltakarva az ablak, csak az egyik sarkán birt akkora nyílást felfedezni, amelyen beláthatott.

Ami ott a szemei elé tárult épen elég volt arra, hogy a gyanút növelje benne. A gyér fényt adó mécses világánál ott feküdt az

asszony az ágyon, két karjával átölelve tartott valamit . . .

Az éjszaka csendjét egyszerre vad lármá zavarta meg. A falu végéről hatalmas lángoszlopok csaptak fel az égnek. Az éjjeli vigyázók lármájára csakhamar talpon állt az egész falu népe.

— Az Omic háza ég!

Pár pillanat múlva mindenki tudja ezt. Demeter az első között volt, aki a helyszínen megjelent. Még a korcsmában tanyázott mikor a rémhirt megtudta. Ő próbálta felnyitni elsőnek a ház ajtaját, de abba kellett hagyni a kísérletet, mert az ajtó be volt kötözve. Néhány perc múlva már be is szakadt a sárvítyiló teteje, égő üszkők alá temetve a bentlévőket.

Omicot ott találták a háza mellett a földön guggolva, kimeredt szemeivel bambán bámulta az égő házat. Hatalmas dorongot szorongatott a markában. Bármit kérdeztek tőle csak azt felelte suttogó hangon, forgó szemekkel:

— Lesem . . . lesem őt . . . !

Az emberek keresztet vetettek magukra.

— Megkeverte az uristen az esztét, — szoltak iszonyodva és magára hagyták.

Omic pedig leste tovább elhamvadt háza üszkein, mikor bujik elő onnan, boldogságának megrontója, hogy azzal a nagy husánggal agyonverje.